

Divpadsmītā Starptautiskā Lingvistikas Olimpiāde

Pekina (Kīna), 2014. g. 21.–25. jūlijā

Komandu sacensību uzdevums

Dots *Vispārējās cilvēka tiesību deklarācijas* teksts latviešu un armēņu valodā. Armēņu teikumi ir doti latīņu transkripcijā, alfabētiskā secībā.

Noskaidrojiet, kurš armēņu teikums atbilst katram no latviešu teikumiem!

—*Boriss Iomdins, Ivans Deržanskis*

1. (a) Visi cilvēki piedzimst brīvi un vienlīdzīgi savā cieņā un tiesībās.
(b) Viņiem ir saprāts un sirdsapziņa, un viņiem citam pret citu jāizturas brālības garā.
2. (a) Katram cilvēkam jābūt apveltītam ar visām tiesībām un visām brīvībām, kas pasludinātas šajā deklarācijā, neatkarīgi no rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģijas, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, kārtas vai cita stāvokļa.
(b) Turklāt nedrīkst būt nekādas atšķirības valsts vai teritorijas, pie kuras cilvēks pieder, politiskā, tiesiskā vai starptautiskā stāvokļa dēļ, neraugoties uz to, vai šī teritorija ir neatkarīga, aizbilstama, bez pašpārvaldes vai kaut kā citādi ierobežota savā suverenitātē.
3. Katram cilvēkam ir tiesības uz dzīvību, brīvību un personas neaizskaramību.
4. Nevienam nedrīkst turēt verdzībā vai nebrīvē; visu veidu verdzība un vergu tirdzniecība ir aizliegta.
5. Nevienam nedrīkst pakļaut spīdzināšanai vai cietsirdīgi, necilvēcīgi ar viņu apieties un sodīt, pazemojot viņa cilvēcisko cieņu.
6. Katram cilvēkam, lai kur viņš atrastos, ir tiesības tikt atzītam par personu likuma priekšā.
7. (a) Visi cilvēki ir vienlīdzīgi likuma priekšā, un viņiem ir tiesības, bez jebkādam atšķirībām, uz vienādu likuma aizsardzību.
(b) Visiem ir tiesības uz vienādu aizsardzību pret jebkādu diskrimināciju, kura pārkāpj šo deklarāciju, un pret jebkuru kūdīšanu uz šādu diskrimināciju.
8. Katram cilvēkam ir tiesības uz efektīvu viņa tiesību atjaunošanu kompetentā nacionālā tiesā gadījumos, kad pārkāptas viņa pamattiesības, kas noteiktas konstitūcijā vai likumā.
9. Nevienam nedrīkst patvaļīgi pakļaut arestam, aizturēšanai vai izraidīšanai.
10. Katram cilvēkam viņa tiesību un pienākumu noskaidrošanai, kā arī lai noteiktu viņam izvirzītās kriminālās apsūdzības pamatotību, ir tiesības sakarā ar visu personu vienlīdzību likuma un tiesas priekšā prasīt, lai viņa lietu atklāti un ievērojot visas taisnīguma prasības izskatītu neatkarīga un objektīva tiesa.

11. (a) Katram cilvēkam, kam inkriminēts kriminālnoziegums, ir tiesības tikt uzskatītam par nevainīgu, kamēr viņa vaina nebūs pierādīta saskaņā ar likumu atklātā tiesas procesā, kurā viņam tiek nodrošinātas visas iespējas uz aizstāvību.
(b) Nevienam nedrīkst notiesāt par noziegumu tādas darbības vai bezdarbības dēļ, kas izdarīšanas brīdī nebija kriminālnoziegums saskaņā ar spēkā bijušajiem valsts iekšējiem vai starptautiskajiem likumiem .
(c) Tāpat nedrīkst piespriest smagāku sodu nekā tas, kas bija jāpiemēro laikā, kad tika izdarīts kriminālnoziegums.
12. (a) Nedrīkst patvaļīgi iejaukties neviena privātajā un ģimenes dzīvē, patvaļīgi apdraudēt viņa dzīvokļa neaizskaramību vai viņa korespondences noslēpumu, vai nelikumīgi apdraudēt viņa godu un reputāciju.
(b) Katram cilvēkam ir tiesības uz likuma aizsardzību pret šādu iejaukšanos vai šādiem apdraudējumiem.
13. (a) Katram cilvēkam ir tiesības brīvi pārvietoties un izvēlēties sev dzīvesvietu jebkurā valstī.
(b) Katram cilvēkam ir tiesības atstāt jebkuru valsti, ieskaitot savējo, un atgriezties savā valstī.
14. (a) Katram cilvēkam ir tiesības meklēt patvērumu no vajāšanas citās valstīs un izmantot šo patvērumu.
(b) Šīs tiesības nevar tikt izmantotas tādas vajāšanas gadījumā, kas īstenībā saistīta ar nepolitiska nozieguma izdarīšanu vai ar darbību, kas ir pretrunā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem.
15. (a) Katram cilvēkam ir tiesības uz pilsonību.
(b) Nevienam patvaļīgi nedrīkst atņemt tā pilsonību vai tiesības mainīt savu pilsonību.
16. (a) Vīriešiem un sievietēm, kas sasnieguši pilngadību, ir tiesības bez jebkādiem ar rasu, tautību vai reliģiju atšķirībām saistītiem ierobežojumiem stāties laulībā un nodibināt ģimeni.
(b) Viņiem ir vienlīdzīgas tiesības, stājoties laulībā, laulības laikā un šķirot to.
(c) Laulība var tikt slēgta tikai ar abu personu, kas stājas laulībā, brīvu un pilnīgu piekrišanu.
(d) Ģimene ir dabiska sabiedrības pamatšūniņa, un tai ir tiesības uz sabiedrības un valsts aizsardzību.
17. (a) Katram cilvēkam ir tiesības uz īpašumu kā vienpersoniski, tā arī kopīgi ar citiem.
(b) Nevienam patvaļīgi nedrīkst atņemt īpašumu.

18. Katram cilvēkam ir tiesības uz domas, apziņas un reliģijas brīvību; šīs tiesības ietver brīvību mainīt reliģiju vai pārliecību pēc savas izvēles un brīvību nodoties savai reliģijai un pārliecībai tiklab vienatnē, kā arī kopā ar citiem, publiski vai nošķirti izpildot reliģiskas vai rituālas ceremonijas un sludinot mācību.
19. Katram cilvēkam ir tiesības uz pārliecības brīvību un tās paušanu; šīs tiesības ietver brīvību netraucēti palikt pie saviem uzskatiem un brīvību meklēt, saņemt un izplatīt informāciju un idejas ar jebkuriem līdzekļiem neatkarīgi no valstu robežām.
20. (a) Katram cilvēkam ir tiesības uz miermīlīgu sapulču un asociāciju brīvību.
(b) Nevienam nedrīkst piespiest iestāties kaut kādā asociācijā.
21. (a) Katram cilvēkam ir tiesības piedalīties savas valsts pārvaldē tieši vai ar brīvi izvēlētu pārstāvju starpniecību.
(b) Katram cilvēkam ir vienlīdzīgas tiesības pieejai valsts dienestam savā valstī.
(c) Tautas gribai ir jābūt valdības varas pamatam; šai gribai ir jābūt izteiktai periodiskās un nefalsificētās vēlēšanās, kam jānotiek uz vispārēju un vienlīdzīgu vēlēšanu tiesību pamata, aizklāti balsojot vai arī citās līdzvērtīgās formās, kas nodrošina vēlētajū brīvas gribas izpaudumu.
22. Katram cilvēkam kā sabiedrības loceklim ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu un viņa personības pašcieņas uzturēšanai un brīvai attīstībai nepieciešamo tiesību īstenošanu ekonomiskajā, sociālajā un kultūras jomā ar nacionālo pasākumu palīdzību un starptautiskās sadarbības ceļā un atbilstoši katras valsts struktūrai un resursiem.
23. (a) Katram cilvēkam ir tiesības uz darbu, uz brīvu darba izvēli, uz taisnīgiem un labvēlīgiem darba apstākļiem un uz aizsardzību pret bezdarbu.
(b) Katram cilvēkam, bez jebkādas diskriminācijas, ir tiesības uz līdzvērtīgu atlīdzību par līdzvērtīgu darbu.
(c) Katram strādājošam ir tiesības uz taisnīgu un apmierinošu darba algu, kas nodrošina cilvēka cienīgu dzīvi viņam un viņa ģimenei, un kura nepieciešamības gadījumā ir papildināma ar citiem sociālās nodrošināšanas līdzekļiem.
(d) Katram cilvēkam ir tiesības dibināt arodbiedrības un iestāties tajās savu interešu aizsardzībai.
24. Katram cilvēkam ir tiesības uz atpūtu un brīvo laiku, ieskaitot tiesības uz saprātīgu darbadienas ierobežojumu un uz apmaksātu periodisku atvaļinājumu.
25. (a) Katram cilvēkam ir tiesības uz tādu dzīves līmeni, ieskaitot uzturu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi un nepieciešamos sociālos pakalpojumus, kas nepieciešams viņa un viņa ģimenes veselības uzturēšanai un labklājībai, un tiesības uz nodrošinājumu bezdarba, slimības, invaliditātes, atrašanās, vecuma iestāšanās vai citos eksistences līdzekļu zaudējumu gadījumos, kas radušies no viņa neatkarīgu apstākļu dēļ.
(b) Mātēm un bērniem ir tiesības uz īpašu aizsardzību un palīdzību.
(c) Visiem bērniem, laulībā vai ārpus laulības dzimušajiem, ir jāpiemēro vienāda sociāla aizsardzība.

26. (a) Katram cilvēkam ir tiesības uz izglītību.
(b) Izglītībai, vismaz pamata un vispārējā līmenī, ir jābūt bezmaksas.
(c) Pamatizglītībai ir jābūt obligātai.
(d) Tehniskajai un profesionālajai izglītībai ir jābūt visiem pieejamai, un augstākai izglītībai jābūt vienādi pieejamai visiem atbilstoši katra spējām.
(e) Izglītības mērķim jābūt pilnīgai cilvēka personības attīstībai, un cieņas pret cilvēktiesībām un pamatbrīvībām stiprināšanai
(f) Izglītībai ir jāveicina savstarpējā saprašanās, iecietība un draudzība starp visām tautām, rasu un reliģiskajām grupām un jāturpina Apvienoto Nāciju Organizācijas darbība miera uzturēšanā.
(g) Vecākiem ir prioritāras tiesības izvēlēties izglītības veidu, kas tiek sniegts viņu bērniem.
27. (a) Katram cilvēkam ir tiesības brīvi piedalīties sabiedrības kultūras dzīvē, baudīt mākslu, piedalīties zinātnes progresā un izmantot tā labumus.
(b) Katram cilvēkam ir tiesības uz morālo un materiālo interešu aizsardzību, kas saistītas ar zinātniskajiem, literārajiem vai mākslas darbiem, kuru autors viņš ir.
28. Katram cilvēkam ir tiesības uz sociālo un starptautisko kārtību, kurā var tikt pilnīgi realizētas šajā deklarācijā izklāstītās tiesības un brīvības.
29. (a) Katram cilvēkam ir pienākumi pret sabiedrību, kurā tikai arī ir iespējama viņa personības brīva un pilnīga attīstība.
(b) Realizējot savas tiesības un brīvības, katram cilvēkam ir jāpakļaujas tikai likumā noteiktiem ierobežojumiem, kuru nolūks ir vienīgi citu cilvēku tiesību un brīvību pienācīgas atzīšanas un cieņas nodrošinājums un morāles, sabiedriskās kārtības un vispārējas labklājības taisnīgu prasību apmierināšana demokrātiskā sabiedrībā.
(c) Šo tiesību un brīvību īstenošana nekādā ziņā nedrīkst būt pretrunā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem.
30. Neko šajā deklarācijā nedrīkst interpretēt tādā veidā, lai kādai valstij, personu grupai vai atsevišķām personām būtu tiesības jebkādā veidā darboties vai veikt darbības, kuru mērķis ir likvidēt šajā deklarācijā izklāstītās tiesības un brīvības.
-

Lai veicas!